

A vízfogók tartósságához.

Közli: Mester József, m. k. alerdőfelügyelő.

Máramaros egész erdőüzeme a vízi szállítási módhoz volt és van is kötve; azért adataim igazolására nem lesz fölösleges, ha ugy $1\frac{1}{2}$ századdal visszamegyünk; mert a kérdéses gátnak valóban ily régi multja van.

Tutajozások menetének minden évszakban való biztosítására már a mult században rendszeres folyószabályozások történtek és a fő völgyekben a kellő vízmennyiség nyerhetése végett négy vízzárda volt építve.

Ezen akkor létezett négy gátnak az egyike volt a jelenleg negyedszer újra épülő lazescsinai gát, melynek a 18-ik században építését igazolják, a lazescsinai völgy azon időbeni vágásterületein följult és az 1860-ik évtől vágás alá került ujitott állabok.

Első építésének évszáma pontosan nem határozható meg; de 1802-ben a gát alap fölötti részének megújításáról beterjesztett költségvetésnek nyoma van, mely költségvetés azonban I-ső Napoleonnak ez időbe eső Ausztria elleni hadjárata alatt figyelmen kívül hagyatva, csak 1805-ben lett 20949 frt $12\frac{1}{2}$ krral (60 kros frt) engedélyezve, az építkezés 1806-ban kezdődött, azonban a hosszas háboruszkodás alatt, minden ércalap nélkül óriási tömegben kibocsátott papírpénz elértéktelenedése folytán az engedélyezett összeg, ugy látszik, nem volt elégséges, mert az építkezés befejezésére 1807-ben 14267 frt póthitel lett engedélyezve, mely összeg valószínűleg elég volt, mert új hitelnek nyomát nem találhatni, de igen az érdembér csekélyiségeért zugolódo munkások panaszaiknak.

A harmadszori építés már egészen korunkba esik 1841-be, melynél azonban a régi alap újra meglett tartva.

A gát építésének eme chronologicus vázlatából a gát tartósságára nézve kivehető a következő:

építési időköz:

1879—1841=	38 év
1841—1807=	34 „
1807—1770=hozzávetőleg	36 „
	<hr/>
	108 : 3 = 36 év.

Minként látható, a fent kimutatott időközökben épült gáttestek átlagos tartóssága 36 év; míg az alap egy századon át nem változott. Ismerve a gát multját, feszült érdekeltséggel vártam, vajjon minő állapotban van az alap?

És mit találtam? a lucz- és jegenye-fenyőből vegyesen álló — a fenék kapu talpát képező gerendától (Rührbaum) 1.5 mtr. mélységre eső vízhatlan és gömbölyü falgerendák oly egészségesek, hogy az új gát összekötő gerendái azokkal az építendő gát tartósságának minden veszélyeztetése nélkül összeköttetésbe hozhatók.

Az alapzatban talált és visszahagyott fa színe sárgás-fehér, a rost-szalak épek, ruganyosságuk és tömörségük furás alkalmával semmit sem engedett az új gáthoz termelt fának. Ezek szerint tekintve azt, hogy ezen alap a fölvelt átlagos 36 évi tartóssággal újra 36 évig kell hogy fennálljon, 144 éves tapasztalati eredmény gyanánt állitható, hogy a gátak fenékkapualja 1.5 m. mélységre eső, folyton víz alatt álló részei lucz- vagy jegenyefenyőből építve, a kérdésben levő gátnál másfél század tartóssággal bírnak.

Jónak látom megjegyezni, hogy a régi gát vízhatlan falát képező faragott gerendák átlagos szélessége 32 cment nem haladott túl; még a jelenlegi vízhatlan fal gerendái kivétel nélkül 40 cmenten fölül adnak ki, minthogy a mostan fölhasználható fa téli döntésü, őserdőből vett egyenletes rostu, és kitünően egészséges fa és méretei is a régi gátaknál hasz-

nált fa méreteit tetemesen felülmulják, valószínű, sőt bizonyos, hogy tartóssága ugyanazon építkezési szabályok betartásával 36 évnél kisebb semmiesetre nem lesz.

Nevezetes végül az is, hogy e gát szerkezete száz év óta majdnem semmit sem változott, ugyanazon méretekben épült, az összes és a gátépítés természetéből folyó változás legfőleg a gáttükör fenekének beiszapodásából származhatik, mennyiben a gáttükör tisztogatási költségeinek elkerülésével az alap kapu talpgerendája 35—40 ctm. emeltetik feljebb.

S hogy a zárkészülék, valamint a fenékkapu két tiltóval, a csapókapu, az itten honos ütőkészülékkel, és a fölös víz lebocsátására szolgáló csatorna is mind a régiek.

Elmélkedések a vadászati idény első napján.

1880. augusztus 15-én.

Ma van a vadászat első szabad napja, ma már nem biztosítja a nyúl, a fogoly életét a törvény és nem tiltja evését. Ma már bizvást kiálthatod oda a pinczérnek: „nyúlgerinczet Jeán“. Tegnap ezt nem lett volna tanácsos tenned, nem azért, mintha félned kellett volna, hogy bezárnak, vagy megbírságnak, hanem mert Jeán nem hozott volna. „Nincs“. Pedig a pinczében már föl van akasztva néhány tapsi füles, vagy uszik a pácban, melynek fűszeres savanyúsága javítólag hat a vad erkölcsökre.

Általános a nézet, (bátran vallásnak lehetne mondani), hogy a vadat pácolni kell, mielőtt a spekkel megspékeltetnék. Nem osztjuk e nézetet, illetőleg más valláson vagyunk.

Tessék indokolásul egy adoma.